

ABSTRAKT

Disertační práce se zabývá fenoménem stínového vzdělávání, který v českém prostředí dosud nebyl empiricky zmapován. Pojem stínové vzdělávání v mezinárodní literatuře zahrnuje různé formy a typy placeného soukromého doučování. Práce poskytuje diagnosticko-analytický pohled na využívání placených soukromých hodin doučování a přípravných kurzů na přijímací zkoušky na vysoké školy studenty maturitních oborů středních škol v Praze a Moravskoslezském kraji. Cílem práce je 1) deskripce vybraných typů soukromého doučování a jejich využívání studenty maturitních oborů (rozsah, předměty, intenzita, organizační formy, poskytovatelé atd.), 2) analýza vlivu vybraných kontextuálních faktorů na využívání těchto typů soukromého doučování. Výzkumný plán odpovídal vícefázovému smíšenému výzkumnému designu s důrazem na kvantitativní data. Využity byly tři výzkumné metody: 1) kvantitativní obsahová analýza internetového portálu inzerujícího soukromé hodiny doučování, 2) dotazníkové šetření u studentů posledních ročníků náhodně vybraných gymnázií a středních odborných škol v Praze a Moravskoslezském kraji (n=1265), 3) kvalitativní rozhovory s individuálními poskytovateli soukromých hodin doučování (n=22). Výsledky výzkumu dokládají existenci vazby a vzájemného ovlivňování stínového a formálního vzdělávacího systému (zjištěna byla mimo jiné významná role učitelů běžných škol jako poskytovatelů soukromého doučování, nebo i to, že důvody pro využívání soukromého doučování souvisejí s institucionálními a strukturálními charakteristikami středního školství a kvalitou školní výuky) a socioekonomickou determinací využívání soukromého doučování svědčící o nerovnostech v přístupu k této formě mimoškolního vzdělávání. V práci jsou diskutovány implikace fenoménu a možnosti tvůrců vzdělávací politiky.

KLÍČOVÁ SLOVA

Stínové vzdělávání, soukromé doučování, soukromé hodiny, přípravné kurzy, nerovnosti ve vzdělání